

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania B.J., D. Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w A. i M.J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniom,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 maja 2021 r.,
zażalenia odwołujących się na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia
o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w Ł., na skutek odwołania B.J., M.J., D. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. z dnia 11 kwietnia 2017 r., zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że B.J. podlega - jako pracownik u płatnika składek D. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. - ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 2

stycznia 2012 r. do 28 lutego 2017 r. oraz oddalił odwołanie od decyzji z dnia 11 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 20 listopada 2020 r., uchylił wyrok Sądu Okręgowego, zniósł postępowanie przed Sądem Okręgowym w Ł. w całości i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W sprawie ustalono, że umowa spółki zawarta został w formie aktu notarialnego w dniu 22 października 2007 r. Organami Spółki są zgromadzenie wspólników oraz zarząd. Do pierwszego zarządu Spółki powołano M. J., któremu powierzono funkcję prezesa zarządu Spółki. W dniu 30 sierpnia 2011 r. R. S., A.S. oraz A.S. sprzedali udziały Spółki D. sp. z o.o. M.J. i B. Z. W dniu 6 sierpnia 2014 r. M. J. sprzedał B. J. 28 udziałów w spółce D.Sp. z o.o. w Ł.

Na mocy uchwały z dnia 4 września 2014 r. B.J. została powołana na członka zarządu D. Sp. z o.o. oraz zmieniono siedzibę Spółki - obecnie mieści się w miejscowości B., Gmina A.

Sąd Apelacyjny uznał, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania uzasadniająca uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ponieważ D. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. nie miała właściwego organu do jej reprezentowania - art. 379 pkt 2 k.p.c. Sąd podkreślił, że postępowanie sądowe od samego początku toczyło się z udziałem płatnika składek – D. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że B.J. była członkiem zarządu Spółki.

W toku postępowania przed Sądem Okręgowym płatnik składek nie miał organu powołanego do reprezentowania Spółki w sporze z członkiem zarządu w myśl art. 210 § 1 k.s.h., a gdy takowy został powołany, to był on nieprawidłowo reprezentowany przez pełnomocnika.

Sąd Apelacyjny zauważył, że odwołanie wniosła B.J., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, oraz D. Sp. z o.o. z siedzibą w B., którego odwołanie zostało podpisane przez tego samego pełnomocnika.

Pierwotne pełnomocnictwo dla adwokata J. P. i W.O. zostało podpisane przez prezesa zarządu M.J. i na tej podstawie udzielona została substytucja dla

adwokat J. P.; powyższe dokumenty dołączono do odwołania B.J. i Spółki. Na rozprawie w dniu 8 marca 2018 r., przed przesłuchaniem odwołujących się oraz świadków, organ rentowy wskazał, że po stronie Spółki zachodzi brak prawidłowej reprezentacji z uwagi na brak stosownej uchwały. Na wezwanie Sądu profesjonalny pełnomocnik pismem z dnia 15 sierpnia 2018 r. załączył do akt sprawy pełnomocnictwo do reprezentowania Spółki podpisane w imieniu Spółki przez M. J. - prezesa zarządu oraz B.J. - członka zarządu. Na rozprawie w dniu 7 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w Ł. zobowiązał Spółkę do podjęcia stosownej uchwały pod rygorem zawieszenia postępowania. Uchwała została podjęta dopiero w dniu 15 czerwca 2018 r., przy czym żaden pełnomocnik nie udzielił nikomu substytucji oraz nie wezwano pełnomocnika Spółki na żadną rozprawę, jak również nie powtórzono postępowania dowodowego w niniejszej sprawie. Z treści protokołu wynika, że zgromadzenie wspólników podjęło uchwałę nr 1 z dnia 15 czerwca 2018 r. w przedmiocie ustanowienia pełnomocnika procesowego dla Spółki w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Ł., VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt VIII U (...). Według jej § 1, zgromadzenie wspólników D. Sp. z o.o. z siedzibą w B. upoważnia adwokatów J. P. i W.O. prowadzących Kancelarię A. P. O. i Spółka Sp.j. w Ł. przy ul. (...) (II piętro), do jednoosobowego reprezentowania interesów spółki D. Sp. z o.o. z siedzibą w B. w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Ł., VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, za sygn. akt VIII U (...) przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł. o ustalenie podleganiu ubezpieczeniu społecznemu, we wszystkich instancjach sądowych w tym w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, administracyjnych, sądowo administracyjnych, w tym przed Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz w przedsądowych negocjacjach z kontrahentami z prawem substytucji.

Uchwała ta została podpisana przez wspólników Spółki. W związku z tym Sąd Apelacyjny uznał, że wspólnicy Spółki ustanowili pełnomocnika procesowego dla Spółki i upoważnili adwokatów J.P. i W.O. do jej reprezentowania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Ł. Tymczasem art. 210 k.s.h. stanowi o ustanowieniu pełnomocnika jako organu powołanego do reprezentowania Spółki w sporze z członkiem zarządu, który to organ oczywiście następnie może ustanowić

pełnomocnika procesowego z wszystkimi tego skutkami wynikającymi z treści przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, np. udzielaniem substytucji. Innymi słowy, treść powołanej wyżej uchwały nie spełnia wymogów zawartych w art. 210 k.s.h. Tym samym złożone pełnomocnictwo jest nieprawidłowe i nie może wywoływać jakichkolwiek skutków prawnych, jest bowiem całkowicie bezskuteczne.

Dlatego Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c., uchylił zaskarżony wyrok i zniósł w całości postępowanie przeprowadzone przed Sądem pierwszej instancji i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na powyższe postanowienie odwołujący się oraz płatnik (Spółka) zarzucili naruszenie: (-) art. 379 pkt 2 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu, że płatnik składek - D. Sp. z o.o. nie posiadała należycie umocowanego pełnomocnika do działania w jej imieniu w toczącym się postępowaniu przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, w sytuacji gdy zgromadzenie wspólników Spółki podjęło stosowną uchwałę o powołaniu pełnomocnika procesowego w toczącym się postępowaniu sądowym z udziałem Spółki oraz osób zasiadających wówczas w jej zarządzie; (-) art. 210 § 1 k.s.h., przez jego błędną wykładnię i uznanie, iż uchwała nr 1 z dnia 15 czerwca 2018 r. podjęta przez zgromadzenie wspólników D. Sp. z o.o., na mocy której Spółka ustanowiła pełnomocnika procesowego w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Ł., pod sygnaturą VIII U (...), nie spełnia wymogów określonych w art. 210 k.s.h. a tym samym złożone pełnomocnictwo jest nieprawidłowe i nie może wywoływać skutków, bowiem jest bezskuteczne, tymczasem podjęta uchwała odpowiada prawu, w konsekwencji czego płatnik składek był należycie reprezentowany celem obrony swoich praw w postępowaniu sądowym.

Skarżący wniesli o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 listopada 2020 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania apelacji stron oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że zaskarżona decyzja dotyczy lat 2012-2017 a B.J. nie jest już zatrudniona w Spółce, składki dotyczące obu odwołujących się zostały już wpłacone i rozliczone, co prowadzi do wniosku, że nie występowała kolizja interesów Spółki i odwołujących się. Niemniej, z uwagi na

zabezpieczenie interesów stron, uchwała zgromadzenia wspólników w przedmiocie ustanowienia pełnomocnika została podjęta, a wszelkie dokonane uprzednio czynności zostały potwierdzone przez samych zainteresowanych na posiedzeniu Sądu, w związku z czym przed Sądem udzielono *de facto* koniecznego pełnomocnictwa do występowania w imieniu płatnika składek przez dotychczasowego pełnomocnika. Okoliczność ta czyni całkowicie niezasadnym postawiony zarzut nieważności postępowania.

Ponadto, uchybienie w postaci nienależytego umocowania pełnomocnika, jeśli jest nim osoba, która może być na podstawie ustawy procesowej pełnomocnikiem strony, ma charakter usuwalny. Strona może usunąć ten brak przez udzielenie danej osobie właściwego pełnomocnictwa i jednocześnie w związku z tym umocowaniem rozciągnąć jego skutki na wcześniejsze czynności przez ich potwierdzenie. Takie zatwierdzenie czynności może nastąpić nawet w postępowaniu apelacyjnym i wówczas wyłączona jest możliwość przyjęcia nieważności postępowania na tej podstawie, że pełnomocnik nie był należycie umocowany.

Skarżący podnieśli także, odnosząc się do zarzutów co do daty powzięcia przez zgromadzenie wspólników uchwały w przedmiocie ustanowienia pełnomocnika dla Spółki i konieczności powtórzenia postępowania dowodowego, że w orzecznictwie sądów administracyjnych i Sądu Najwyższego ukształtowało się spójne stanowisko, zgodnie z którym, skoro do wymogów formalnych pełnomocnictwa procesowego ustawa nie zalicza daty jego sporządzenia, to ani brak tej daty, ani jej ewentualne wadliwe oznaczenie nie dyskwalifikują same w sobie udzielonego pełnomocnictwa i nie pozbawiają go mocy prawnej. Istotne jest bowiem tylko, czy pełnomocnictwo w rzeczywistości udzielone zostało dla sprawy, do akt której zostało dołączone, i jaki jest jego zakres.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z dokonanych ustaleń wynika, że B.J. i M.J. byli (są) wspólnikami D. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. Prezesem Spółki – od jej powołania - jest M. J. B.J. od 4 września 2014 r. jest członkiem jej zarządu. Przedmiotem sprawy jest

decyzja dotycząca B.J. i ustalająca, że nie podlega ona ubezpieczeniom społecznym jako pracownik D. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

W myśl art. 201 § 1 k.s.h., w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością organem uprawnionym do jej reprezentowania jest zarząd. Jednakże w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia (art. 210 § 1 k.s.h.). W konsekwencji, w przypadku postępowania sądowego dotyczącego tej decyzji do reprezentacji Spółki miał zastosowanie art. 210 § 1 k.s.h., a skoro Spółka nie miała rady nadzorczej, to w imieniu Spółki mógł występować pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia.

Należy na wstępie odnotować, że skarżący błędnie odczytują motywy zaskarżonego wyroku. Według Sądu Apelacyjnego, nie chodzi o brak pełnomocnictwa procesowego w rozumieniu art. 87 k.p.c., ale o nieustanowienie pełnomocnika jako organu powołanego do reprezentowania Spółki. Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że uchwała z dnia 15 czerwca 2018 r. nie stanowi powołania pełnomocnika w trybie art. 210 k.s.h., a jedynie udzielenie pełnomocnictwa procesowego. Sąd Najwyższy stanowiska tego nie podziela.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 stycznia 2019 r., III CZP 71/18 (OSNC 2019 nr 11, poz. 110), w dyskusjach na temat zakresu przedmiotowego art. 210 § 1 k.s.h. nie było kontrowersji co do tego, że zawsze wspólnicy mogą umocować pełnomocnika tylko do konkretnej czynności prawnej spółki z członkiem zarządu i do jej reprezentowania w konkretnym sporze z taką osobą. Rozbieżność zachodziła jedynie co do tego, czy pełnomocnik ustanowiony na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. jest pojęciowo i konstrukcyjnie tożsamy z pełnomocnikiem, o którym mowa w art. 98 i nast. k.c. W uchwale tej przyjęto, że na gruncie art. 210 § 1 k.s.h. istnieje prawna możliwość ustanowienia przez zgromadzenie wspólników pełnomocnika, mającego szersze niż tylko jednostkowe lub jednorazowe umocowanie do zawierania umów przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z członkami zarządu oraz w sporach spółki z tymi osobami. Umocowanie to może mieć charakter rodzajowy, a więc dotyczyć określonego rodzaju umów i sporów spółki z członkiem jej zarządu, jak też ustanowienia pełnomocnika tylko do zawarcia określonej umowy i reprezentowania spółki w

konkretnym sporze, a także ustanowienia odrębnego pełnomocnika (pełnomocników) do umów zawieranych z członkami zarządu lub tylko z niektórymi z nich i odrębnego do reprezentowania spółki w jej sporach z nimi. Zgodzić się trzeba z argumentami, które wskazują na charakter cywilnoprawny stosunku pełnomocnictwa i tożsamość prawną pełnomocnika ustanawianego na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. oraz na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego (art. 98 i nast. w związku z art. 2 k.s.h.). Kodeks spółek handlowych nie tworzy żadnej nowej konstrukcji pełnomocnictwa, nie przewiduje również rodzajów pełnomocnictwa, stanowiąc jedynie w szczególny sposób o konieczności ustanowienia pełnomocnika uchwałą zgromadzenia wspólników, zwłaszcza jeśli nie ma rady nadzorczej w spółce z o.o., ograniczając przedmiotowo to pełnomocnictwo tylko do zawierania umów z członkami zarządu i prowadzenia przez nich sporów ze spółką. Jest to więc pełnomocnictwo w rozumieniu Kodeksu cywilnego, z określonym ustawowo organem spółki z o.o., do którego uprawnień jako wyjątku od reprezentowania spółki przez zarząd (art. 201 § 1 k.s.h.), ze względu na cel, należy powołanie pełnomocnika lub pełnomocników, z ustawowo również określonym zakresem działania. Zatem do pełnomocnictwa z art. 210 § 1 k.s.h. stosować się będzie wyróżnienie rodzajów pełnomocnictwa, zgodnie z art. 98 k.c. w związku z art. 2 k.s.h. Tak, jak nie jest uprawnione na gruncie art. 210 § 1 k.s.h. ustanowienie pełnomocnictwa ogólnego, tak może to być pełnomocnictwo rodzajowe, za czym przemawia istota tego pełnomocnictwa, a więc możliwość wskazania zakresu działania pełnomocnika przy zawieraniu określonych umów (rodzaju, gatunku) z członkiem (członkami) zarządu oraz sporów między nim (nimi) a spółką. Jest również możliwe zawężenie tego pełnomocnictwa do indywidualnych, konkretnych umów i sporów, co należy do uprawnień zgromadzenia wspólników.

Podzielając te poglądy, Sąd Najwyższy uznał, że na podstawie uchwały z dnia 15 czerwca 2018 r. zgromadzenie wspólników, na podstawie art. 210 k.s.h., ustanowiło pełnomocników do reprezentowania Spółki konkretnym sporze – w sprawie toczącej się z odwołania od decyzji dnia 11 kwietnia 2017 r. dotyczącej B.J., czyli w sporze toczącym się przed Sądem Okręgowym w Ł. VIII Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pod sygnaturą VIII U (...), i przy tym umocowanie to jest tożsame prawnie z pełnomocnictwem udzielanym na podstawie przepisów Kodeksu

cywilnego (art. 98 k.c. i nast. w związku z art. 2 k.s.h.), niezależnie od tego, że wymienione w niej osoby oznaczone zostały jako adwokaci. Podkreślić przy tym należy, że zgromadzenie wspólników nie było uprawnione do udzielenia pełnomocnictwa procesowego do działania w imieniu Spółki (art. 87 k.p.c.), kompetencja taka natomiast przysługuje pełnomocnikowi zgromadzenia wspólników. Od tego momentu J. P. i W.O. byli skutecznie ustanowionymi pełnomocnikami do reprezentowania Spółki w sporze sądowym z członkiem jej zarządu (odwołującą się). Mogli zatem reprezentować ją osobiście lub ustanowić pełnomocnika procesowego. Stąd też ważność pełnomocnictwa dla adwokat J. P., udzielonego przez J.P. przed dniem 15 czerwca 2018 r. (tzn. 10 maja 2018 r.) ocenić należało przez pryzmat art. 97 § 2 k.c. (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., III CZP 154/07, LEX nr 396255), przyjmując, że zatwierdzenie przez stronę (tu: pełnomocnika zgromadzenia wspólników) czynności procesowych osoby działającej bez umocowania może być wyraźne albo dorozumiane; może także nastąpić poza procesem. Przy dorozumianym zatwierdzeniu czynności z zachowania się strony musi wynikać świadomość faktu, że pełnomocnik procesowy działał bez upoważnienia (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1935 r., C.III. 1151/35, OSP 1937, poz. 66). W tym przypadku strona musiałaby osobiście dokonać takiej czynności procesowej, z której będzie wyraźnie wynikało, że zatwierdza (akceptuje) czynności dokonane wcześniej przez osobę tymczasowo dopuszczoną. W tym kontekście zwrócić należy uwagę na nadesłane 9 grudnia 2019 r. pełnomocnictwo udzielone przez J.P. adwokat J.P. w dniu 10 maja 2018 r. (k-452 akt), potwierdzone za zgodność z datą 5 grudnia 2019 r.

W konsekwencji nie doszło do nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, gdyż czynności adwokat J. P. (pełnomocnika procesowego) należy uznać za zatwierdzone przez pełnomocnika (organu Spółki) J.P.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania zażaleniowego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

